

Kandidatuppsats

Skön låt eller enformig?

– En attitydundersökning om unga vuxnas sätt att tala om musikgenrer

*Författare: Petra Ahlqvist
Handledare: Martin Knust
Examinator: Marion Lamberth
Termin: HT13
Ämne: Musikvetenskap
Nivå: Kandidatuppsats
Kurskod: 2MV100*

Abstrakt

Detta är en studie om hur unga vuxna talar om musikgenrer. En enkätstudie genomfördes i två gymnasieklasser i en svensk mellanstor stad, Växjö. I studien undersöks hur eleverna distanserar sig och accepterar musiken de hör i de fyra musikexempel.

I kommande diskussion visar det att symboliskt våld brukas, ofta med korta meningar och känsloladdade ord. Även hur informanterna relaterar till låtarna visar sig vara en viktig orsak till hur de distanserar sig och accepterar musiken.

Nyckelord:

Symboliskt våld, Mainstream, Subkultur, Mainstreammusik, Subkulturellmusik

Tack Till...

Hela processen att skriva en kandidatuppsats är väldigt omfattande så det finns många att tacka både i universitetsvärlden och utanför. Men framförallt till Martin Knust, min handledare och Karin Eriksson. Alla de informanterna med handledare som har ställt upp genom att svara på enkäten.

Jag vill även tacka resten av klassen och mina vänner, feedbacken ni gett mig har varit till stor hjälp mer än en gång!

1. Inledning	4
1.2. Syfte och Frågeställning	5
1.3 Avgränsningar	5
1.4 Termologi	6
1.4.1 Symboliskt Våld	6
1.4.2. Mainstream	6
1.4.3. Subkultur	7
1.4.4. Genre	7
2. Metod	8
2.1. Vetenskaplig utgångspunkt	
3. Teori	9
3.1. Tidigare forskning	9
3.1.1. Ungdomskulturforskning	9
3.1.2. Hur människor talar om musik	11
3.1.3. Forskning kring symbolisk våld	11
4. Studien	13
4.1. Enkäterna	13
4.1.1. Urvalsgrupp	14
4.1.2. Val av låtar till enkät	15
5. Empiri	17
5.1. Empiri av enkäter	18
5.2. Analys av empiri	24
5.2.1. Avicii	25
5.2.2. Lamb of God	26
5.2.3. Ebba Grön	27
5.2.4. Amanda Fondell	27
6. Diskussion	29
7. Avslutning	33
8. Vidare forskning	35
9. Litteraturanvisning	36
9.1. Nätresurser	36
9.2. Litteratur	36
10. Bilagor	37
10.1. Enkät om musik	37

I. Inledning

Idén om ämnet fick jag efter en het diskussion som jag och några vänner hade en kväll på krogen. Allt började när en av sommarens stora hitlåtar spelades och en person vid bordet säger ”det här är ju ingen riktig musik, det är inget jag lyssnar på”. Efter detta uttalande började en lång diskussion om vad som gör att musik är bra eller dålig, och varför var det så viktigt för den personen att ta ett tydligt avstånd från just ”radiomusik”?

Sedan jag började studera musikvetenskap vid Linnéuniversitetet, Växjö, har jag lärt mig vad vissa påståenden faktiskt betyder. Det har skapat en förståelse över hur mycket våld jag har använt mig av för att distansera mig från viss musik. Musik är något som är personligt och skiljer sig från person till person, så vad ger mig rätt till att avfärda den musiken som inte faller mig i smaken?

Med detta arbete vill jag undersöka hur unga vuxna ser på sub- och mainstreamgenrer i musiken. Att personer använder sig av symboliskt våld när de talar om musikgenrer är kanske inte en ovanlig företeelse, men vad säger och skriver de när de tar avstånd från musik de inte gillar?

Ungdomskulturforskningen är ett relativt nytt fenomen som först kom till den akademiska världen på 1940-talet då ungdomskulturen sågs som ett subsamhälle.¹ Efter detta har forskningen utvecklats och det finns nu fler olika teorier inom ungdomsforskningen till exempel Birminghamskolan som kommer att presenteras senare.

Den franske sociologen Pierre Bourdieu var under 70- och 80-talet en av pionjärerna inom sociologin med teorin om bland annat habitus, socialt kapital och symboliskt våld. Dessa tre olika begrepp kommer gås igenom ingående för att diskussionen och de grundläggande teorierna skall bli korrekta.

En av de böckerna som har varit till stor hjälp för denna uppsats är *Musikliv* av Lars Lilliestam där han successivt går igenom vad människor gör med musik och musik gör med människor.² I denna boken har Lilliestam bland annat kartlagt grunden till de olika kategorier som ofta används när människor i stort talar om musik.

¹ Bjurström, *Ungdomskultur*. 2005 s. 33.

² Lilliestam, *Musikliv*. 2009. s. 11.

1.2. Syfte och frågeställningar

Bland unga vuxna är det vanligt att karakterisera eller sortera andra människor efter musiksmak. Det ses som en tydlig riktlinje för vilken sorts människa man är eller vill vara. En persons musiksmak är en känslig fråga som lätt kan uppröra om den kritiserats.³

Denna studie skall öka förståelsen om hur unga vuxna talar om olika genrer och hur/om de använder sig av symboliskt våld när de skriver om musik efter de låtexempel som de hör.

Jag vill undersöka hur unga vuxna talar om olika musikgenrer med frågeställningen:

- **Hur tar unga vuxna avstånd från eller accepterar musiken som de hör? Vilka ord används?**
- Vad är deras allmänna uppfattning om sub- och mainstreammusiken som de hör?

Denna frågeställning bygger på en hypotes att unga vuxna använder sig av symboliskt våld när de kommer i kontakt med en genre de inte vill identifiera sig med eller inte gillar.

1.2. Avgränsningar

Enkätstudien avgränsades till två klasser på ett gymnasium. De gick två olika program, estetiska och samhällsvetenskapliga.

Både klasserna är från en mellanstor stad i Sverige, Växjö, de har två olika besöksadresser fast det är samma skola. Studien begränsades till elever som går sitt andra år, det vill säga elever i åldern 17-18 år. Detta då ungdomarna skall ha genomgått större delen av adolescensen, den tiden mellan att vara barn och vuxen. För många är adolescensen en period där de med hjälp av musiken finner sig själva. Adolescensen är den pubertala period som varje människa genomgår under en tid med fysiska och psykiska förändringar.⁴

Denna studie kommer inte innehålla någon analys om varför de svarar som de gör beroende på habitus. Själva begreppen kommer att benämnas och förklaras då det påverkar och förklarar vad som kan påverkat individen. Detta är en kvalitativ studie som berör frågan hur unga vuxna talar om musik och deras ordval, där av har inte några frågor ställts om informanternas bakgrund.

³ ibid s.133.

⁴ <http://www.ne.se/adolescens> Hämtat 30/12/13.

Det kommer att nämnas hur ungdomar grupperar sig, dock kommer det inte bli någon analys om hur informanterna i denna studien har för relation till varandra. Grupperna som finns är uppdelade efter klasser de går i och vissa likheter efter svar.

1.3. Terminologi

1.4.1. Symboliskt våld

Varje människa har olika former av symbolisk kapital. Det kan bland annat vara vetenskapligt, politiskt, socialt eller kulturellt och hur vi uttrycker oss påverkas av dessa kapital.⁵

I samhället vi lever i skapas det strukturer inom den sociala sfären, dels av vetenskapliga traditioner och dels av kulturella betingelser. Det människan gör och lär sig skapar olika former av symboliskt kapital. Stora kunskaper om till exempel kultur ett högt symboliskt kulturellt kapital. De olika formerna kapital sammanställas och skapar en hierarki där den med mer kapital kommer högre upp.⁶

När en person använder sig av sitt kapital för att skapa social distans eller uttrycker sig våldsamt till andra skapas det symboliskt våld. Exempel på detta är när en person säger "Jag skulle aldrig få för mig att köpa en JL-tröja, de är så fula". Här hävdar den talande personen att personens egna smak är bättre än dem som använder en JL-tröja.

1.4.2. Mainstream

Mainstreamkulturen beskrivs vanligen med fyra huvudinriktningar:

1. Makt/hegemoni, här är mainstreamkulturen i kontexten av makt/hegemoni där mainstream ses som en dominerande eller maktstark kultur.
2. Sociala konventioner, när vi ser på mainstreamkulturen som en social konvention är mainstream det som anses vara vanligt eller normalt.
3. Negativ term, när ungdomar som inte klassificeras till en subkultur blir mainstreamkultur, det vill säga gruppen som inte specificerar sig till en subkultur.
4. Kvantitativ term, att se gruppen som är den mest utspridda och/eller omfattande som mainstream.⁷

⁵ Bjurström, *Ungdomskultur*. 2005 s. 178.

⁶ Bourdieu, *Sociological Theory*. 1989.

⁷ Bjurström, *Ungdomskultur*. 2005 s. 94.

Det skall dock understrykas att det finns negativa aspekter på samtliga alternativ och för att räknas som mainstream behöver inte alla kriterier uppfyllas.

1.4.3. Subkultur

Likt mainstreamkultur har subkulturen olika definitioner. Det kan vara en motreaktion på vuxenvärlden. Ungdomarna känner sig inte inkluderade i vuxenvärlden. Detta då de inte accepteras som en del av samhället och därav skapar sig en egen kultur med språk och riter.⁸

En del av den subkulturella betydelsen är från dess ursprung att ta avstånd från det som är massmedialt och delar av det moderna. Målet är att inte ingå i den modellering som pågick/pågår i delar av samhället.⁹

Den självställning som pågår inom subkulturer kan även ses av narcissistiska skäl. Då de som tillhör subkulturen anses ha en självföreställning där självupptagenhet och symboliska upplevelser blir ett avståndstagande från de utomstående.¹⁰

1.4.4. Genre och stil

När du talar med en person från en stad långt bort från där du själv kommer ifrån talas om en språklig genre. Det finns inhemska regler för hur meningarna byggs upp och uttalas så att du kan höra spår och avläsa var personen kommer ifrån. På detta sätt kan en musikalisk genre förklaras. Det vill säga, det finns specifika ”regler” för hur musiken skall låta så det kan höras och läsas av, med viss kunskap, vilken genre vi hör.¹¹

Varje människa har en individuell stil. En förklaring till stil är att den är en förmedling mellan det individuella och det gemensamma attribut personen/gruppen väljer att använda sig av.¹²

⁸ ibid. s. 33.

⁹ ibid. s. 91.

¹⁰ ibid.

¹¹ ibid. s. 167.

¹² ibid.

2. Metod

Denna studie är huvudsakligen en kvalitativ undersökning då det sker en analys av svaren som kommit in. De frågor som finns i enkäten är en blandning av strukturerade och semistrukturerade frågor. De inledande frågorna i varje avsnitt är strukturerade och sista frågan i varje exempel är en semistrukturerad fråga. Informanterna får där efter skriva fritt om vad de anser om genren/musiken. Det finns även kvantitativ data i denna studie där statistik skapas efter deras ordval och mängden positiva / negativa ord och meningar.

Metoden som används för detta arbete är av deduktiv art. Med detta menas att det redan finns en hypotes, att *unga vuxna använder sig av symboliskt våld när de talar om genrer*. Forskarens uppgift är sedan att verifiera eller falsifiera hypotesen. För att göra detta genomfördes enkäten och svaren används för att verifiera eller falsifiera hypotesen.¹³

Studien kommer undersöka om symboliskt våld används. Hur kommenterar de unga vuxna låtarna för att visa att de distanserar sig eller accepterar exempelmusiken.

¹³ Davidsson & Patel, *Forskningsmetodikens grunder*. 2011. s. 21.

3. Teori

Den hypotetiska teori är att unga vuxna använder sig av symboliskt våld när de talar om olika genrer. För att bilda en teori kommer tidigare forskning redovisas och stå till grunden hur enkäterna skall tolkas.

3.1. Tidigare forskning

3.1.1. Ungdomskulturforskning

Begreppet ungdomskultur har funnits sedan början av 1900 talet då den tyske gymnasieläraren och skribenten Gustav Wyneken påbörjade debatten.¹⁴ Wyneken var en framträdande person i den tyska ungdomsrörelsen och som senare startade frågan om vad en ungdomskultur egentligen är. Det som Wyneken föreslog var att ungdomskulturen var början för dåtidens ungdomar att göra en kulturell revolt mot de tidigare generationerna. Detta för att göra sig friare från de industriella förutsättningar som fanns. Den tidigare generationen hade anpassat sig till den givna rollen inom industrin och nu menade Wyneken att ungdomsrörelsen ville bryta sig loss från detta och även skapa friare och naturligare levnadsvillkor. Den första debatten fick dock ingen större genomslagskraft. Klyftorna mellan ungdomsgrupperna och vuxenvärlden växte och det var först efter andra världskrigets slut som de olika diskurserna kring ungdomskulturen började etableras.

Parsons definierade ungdomskulturen som ett "subsamhälle" vars värderingar och umgängesformer enligt honom hade fått en allt större inflytande över unga människors personlighetsutveckling under adolescensen. Den grundläggande orsaken till detta var enligt Parson att ungdomar inte kunde konkurrera med vuxna om yrkesstatus och därför utvecklade en annorlunda "ordning av prestigesymboler"¹⁵

Ovanför presenteras en av de första teorierna om vad ungdomskultur är. Det sågs som en motreaktion till vuxenvärlden då ungdomarna inte kände sig inkluderade i samhället och i arbetsvärlden.

Forskarna inom Birminghamskolan delade upp sub- och motkulturer i fyra dimensioner efter kläder, musik, uppträdande/ritualer och språket. Efter dessa fyra dimensioner skapas

¹⁴ Bjurström, *Ungdomskultur*. 2005 s. 27.

¹⁵ *ibid.* s. 33.

samhörighet och gruppen får en gemensam identitet.¹⁶ Genom att använda symbolerna rätt i en grupp blir man både accepterad som medlem och en stil skapats.¹⁷

För att en grupp skall kunna finnas som ett ”vi” måste det även finnas ett ”de”, alltså en motpol till den identitet som kollektivet, gruppen, har. ”Vi-gruppen” skapar en känsla av att vara bättre än ”de-gruppen” för att göra sin grupp till den obefläckade. Genom att skapa (symbolisk) distans från den andra gruppen upprätthålls tron på att den egna grupp är den bättre.¹⁸

Vem en person är, är inget statiskt utan en process som hela tiden utvecklas. Under uppväxten präglas vi av våra föräldrar, vilka val vi gör, de snesteg som tas, vår utbildning och andra aspekter som sker under vår livstid. De objektiva livsvillkoren kallas för habitus (läs om habitus nedan) och är det som formar oss till individuella människor.¹⁹

Det handlar om att ungdomar genom en subkultur skapar samhörighet, dels genom olika stilelement och stilmarkörer och dels genom ett eget sätt att agera, kommunicera och hålla sig till en specifik musik. Det är genom en *stiliseringsprocess* människor aktivt organiserar dessa olika element för att ansluta sig till en grupp.²⁰

När ungdomar använder sig av olika artefakter och föremål som meningsbärande element kan föremålet ibland ändrar sin betydelse, så kallat *bricolage*. Det som vanligtvis står för en sak får en annan mening när en subkultur tar det till sig och använder det på fler sätt.²¹

Förutom Briminghamskolan så finns det flera sett att se på ungdomskultur, till exempel som en motreaktion till vuxensamhället. Detta grundar sig både i Marxismen och i Adornos tes om att motreaktioner är som ”ringar på vattnet”, det föds hela tiden nya när det väl har börjat. Det var den tyske forskaren Ziehe som delvis arbetade vidare på denna teorin:

Detta visar sig främst i Ziehes tes om en successiv fortskridande ”kulturell friställning” från grundläggande samhällsliga traditioner, som leder såväl till en ökad frihet som belastning och osäkerhet och den parallella, en tillika ambivalenta, ”kulturella exporteringsprocess” (d.v.s. statens, marknadens och mediernas expropriation,

¹⁶ ibid. s. 74.

¹⁷ Lalander & Johansson, *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. 2012. s. 33-34.

¹⁸ ibid s. 34-35.

¹⁹ Lilliestam, *Musikliv*. 2009 s. 180.

²⁰ Bjurström, *Ungdomskultur*. 2005 s. 74.

²¹ ibid. s. 75.

kolonisering och strukturering av människors primära livserfarenheter) som friställningen öppnar för.²²

Dessa två teorier Birminghamskolan och ungdomskulturen som en motreaktion till vuxensamhället ställs ofta emot varandra.

3.1.2. Hur människor talar om musik

Lars Lilliestam har under flera år aktivt forskat kring musik och människor vid Göteborgs Universitet. I boken *Musikliv* skriver Lilliestam om vad människor gör med musik och även hur människor talar om musik.²³

När en person talar om musik finns det flera aspekter att tänka på, förkunskaper, hur intresserad personen är och vilka referenspunkter personen har. De förkunskaper om musik som personen hör leder till att den musiken jämförs med annan musik som hörts tidigare.²⁴ Förkunskapen reglerar även vilka ord som används. Är personen kunnig inom musikområdet, antingen genom att själv musicera eller att lyssna mycket, kan det leda till att personen har ett större ordförråd med musikaliska facktermer.

Ett vanligt sätt att tala om musik är genom adjektiv, metaforer och jämförelser. Adjektiv är beskrivande ord likt ”fin”, ”dålig” och ”vacker”. Det gör att ett enda ord kan ge en beskrivning om vad det är personen anser sig höra.

En metafor är likt adjektiv, det är en beskrivande mening där ett begrepp byts ut mot ett bildligt begrepp. Exempel på detta kan vara ”du är som en ros”.²⁵ Vid samtal om musik händer det ofta att vi jämför genom att koppla det till annan musik som vi gillar/inte gillar. Ett exempel är att säga ”detta låter som ..., fast sämre”. Då ger personen en bild om vad han/hon tycker och samtidigt jämför och värderar det som hörs.

3.1.3. Forskning kring symboliskt våld

Den franske sociologen Pierre Bourdieu ligger till grund för forskningen om habitus, socialt kapital och symboliskt våld.

Hur en person uppfattar världen och det som händer runt omkring oss är ingen slump. Under hela vår levnadstid lagras och skapas olika hypoteser kring den sociala verkligheten om

²² Bjurström, *Ungdomskultur. 2005*. s. 93.

²³ Lilliestam, *Musikliv*. 2009. s. 11.

²⁴ *ibid* s. 202.

²⁵ *ibid* s. 213.

vad som går, inte går och vad som är möjligt att uppnå. Allt detta påverkas av vårt habitus, en personlig uppfattning om världen som är skapad av vad som tidigare hänt och inte hänt i våra liv. De familjeförhållandena som vi personligen växt upp i skapar en bild om till exempel vad som är en rimlig utbildningsnivå för sig själv, politiska åsikter och så vidare. Habitus är individuellt vilket betyder att de sociala förhållandena är olika för varje enskild person. Det skiljer även inom familjen vilket gör att en person har liknande men inte samma habitus som sina syskon.²⁶

De kunskaper en person får omsätts till ett socialt kapital. Om personen gillar konst, studerar och samlar på sig kunskaper om konst blir det till ett socialt kapital. Lika så om en person är intresserad av politik, utbildar sig på högre instanser eller liknande. De olika formerna av kapital vi samlar på oss skapar symboliska hierarkier vilket leder till att en person med högre kapital inom ett område kommer högre i hierarkin för det specifika området. Vilken form av kapital en person samlar på sig är delvis beroende på personens habitus och personliga intressen.²⁷

Symboliskt våld är som att hävda sig i det sociala rummet. De olika kapital en person sitter på används för att skapa symbolisk distans mellan två grupper. Då en person använder sig av sitt sociala kapital för att distansera sig blir det symboliskt våld.

How can we concretely grasp these objective relations which are irreducible to the interactions by which they manifest themselves? These objective relations are the reasons between positions occupied within the distributions of the resource which are or may become active, effective, alike as in a game of cards.²⁸

Citatet ovan beskriver hur det symboliska kapitalet kan jämföras med essen i en kortlek. Essen symboliserar en form av socialt kapital som en person har och beroende på sammanhanget, i detta fallet kortspelet, är de mer värdefulla. Relationen mellan de olika kortspelen är beroende på vilka kort de har på handen och den situationen de är i när de spelar.

Vanligen delas människor in i olika grupper efter kategorier. Det kan vara etnisk tillhörighet, bostadsort och sexuell läggning. Men dessa grupperna behöver inte ha liknande socialt kapital. Deras habitus kan vara liknande men det kapital som dem har samlat på sig är olika. Detta är en aspekt som ofta blandas ihop.

²⁶ Gripsrud, *Mediekultur och mediasamhälle*. 2011 s. 92-94.

²⁷ *ibid.*

²⁸ Bourdieu, *Sociological Theory*. 1989 s. 17.

4. Studien

Studies syfte är att se hur den hypotetiska teorin, att unga vuxna använder sig av symboliskt våld, yttrar sig i två gymnasieklasser i Växjö. Här har forskaren dragit slutsatsen att det brukas symboliskt våld bland unga vuxna och vill därav studera hur de accepterar eller distanserar sig från musiken. Denna studien skall visa om det brukas mer eller mindre våld till musik som är subkulturell musik eller mainstreammusik. Det utformas en enkät som 32 stycken studenter svarar på under tiden de lyssnar på de fyra låtexemplen. Svaren sammanställs och kategoriseras efter de tre grupperna förstärkta adjektiv, uppfunna begrepp och distanserande / accepterande. Där efter kopplas de olika svaren till den tidigare forskningen och teorin innan hypotesen kan verifieras eller falsifieras.²⁹

Skulle samma undersökning göras vid senare tillfälle är reliabiliteten beroende på att nästkommande forskare gör liknande bedömning av vad som är mainstream- och subkulturellmusik. Låtarna till denna studie kommer med största sannolikhet inte vara representativ för all framtid då musik är ständigt under förändring. Nya genrer skapas och det som låg högst på exempel musiktjänsten Spotify vid tidpunkten blir inaktuell och nya låtar tar över förstaplatsen. Görs studien vid ett senare tillfälle med representativa låtar för tiden kommer resultatet att vara trovärdigt. Vid senare studie kan dock det musikaliska klimatet förändrats och därav ge ett annat resultat.

Studien utförs i Växjö som ligger i södra Sverige. Växjö är en medelstor stad där informanterna präglas av bland annat stadens storlek. Vid liknande studie i en större eller mindre stad kan resultatet bli annorlunda då stadens storlek påverkas av och hur nya musikinflenser tas emot.³⁰

4.1. Enkäterna

Den framarbetade enkäten skall två olika gymnasieklasser svara på. Målet med enkäten är att få en allmän bild om deras lyssnande. Detta genom fråga om hur mycket de lyssnar redan i inledningen av enkäten och om de lyssnar på en genre mer än andra.

De inledande frågorna är allmänna, vilket kön, program och hur mycket tid som undansätts för att lyssna på musik varje dag uppskattningsvis. Då det kan vara svårt att veta

²⁹ Davidsson & Patel, *Forskningsmetodikens grunder*. 2011. s. 20-21.

³⁰ Lilliestam, *Musikliv*. 2009. s. 173.

exakta antal timmar som personen lyssnar är frågorna uppbyggda att svara ”mycket lite”, ”lite”, ”ganska mycket” eller ”mycket”.

Efter den inledande delen är enkäten indelad efter fyra musikexempel med tre frågor till varje exempel (varje exempel har likadana frågor). Till varje låt skall personen svara på om de kan placera låten i en specifik genre. Vet de inte finns det en ruta att välja som är ”vet ej”. Rutan ”vet ej” finns så personerna som svarar inte skulle känna sig tvungna att svara en genre fast de inte vet, något som även kan påverka den allmänna uppfattningen av genrebestämmandet om flera personer väljer att slumpmässigt välja ett alternativ. Informanterna får välja bland fyra genrer som svarsalternativ, där två är närliggande genrer och två är genrer som ligger långt ifrån musikexemplet.

Fråga nummer två till exemplen är att de skall få svara på om de lyssnar på musiken och hur mycket. Även här är alternativen inte benämnda i antal timmar utan i spannet från ”mycket lite” till ”mycket”. Sista frågan till exemplen är en öppen fråga om vad de anser om den musiken som spelas.

4.1.1. Urvalsgrupp

Vid två olika tidpunkter besöktes två klasser för att genomföra enkätstudien, estetiska och samhällsvetenskapliga programmet. Det estetiska programmet har inriktningen musik och vid besökstillfället var det åtta elever närvarande. Inom det estetiska programmet med inriktning musik får eleverna få undervisning inom musikleära, gehörslära och sitt individuella instrument.³¹

Samhällsprogrammet är förberedande för vidare studier vid högskolan. Den klass som besöktes och genomförde enkätstudien gick med inriktning samhäll med 24 stycken närvarande vid tillfället.

Valet av program för enkäten var dessa då en jämförelse mellan elever som studerar musik och en bred förberedande linje för fortsatta studier skall genomföras. Informanterna som studerar musik utbildar sig för att få en högre kunskap om just musik och därför är det intressant att jämföra med informanterna från samhällsprogrammet som inte är specialiserade på ämnet.

Enkäten besvarades anonymt och informanterna kommer inte kunna identifieras.

³¹ <http://www.vaxjo.se/katedralskolan-startsida/program/estetiska-programmet/musik/> Hämtat den 270114.

4.1.2. Val av låtar till enkät

Enkäten bestod av fyra olika musikexempel där två representerade mainstreammusik och två representerade subkulturell musik. I valet av mainstreamlåtar blev det Avicii med *Hey Brother* och Amanda Fondell med *All This Way*.

Hey Brother med Avicii låg under hösten 2013 flera veckor på Spotifys lista över mest spelade låtar i Sverige.³² Listan grundas på antal spelningar låten hade på musiktjänsten vid tillfället. Spotify är en internetbaserad musiktjänst som ger medlemmarna möjlighet att strömma musik på ett lagligt sätt.³³ Avicii var en av storsäljarna som presenteras på DigiListan i P3. Med fyra låtar från den senaste skivan *True* har han legat som nummer ett i 16 veckor.³⁴

Amanda Fondell vann TV-programmet Idol 2011 och släpptes vinnarlåten *All This Way* som singel kort tid därefter. Idol sänds under hösten i tv4 utom 2012 då det istället var X-faktor (ett liknande program). Programmet syfte är att hitta Sveriges nya Idol genom att låta Sveriges befolkning få rösta på den artisten som de själva anser prestera bäst under livesänd TV.

Låtarna som representerar den subkulturella genren är Lamb of God med *Walk with me in hell* och Ebba Grön med *We only do it for the drugs no.1*.

För att få reda på vad som ansågs vara en subkultur just nu söktes två killar upp på Pax Café i Växjö. Det är ett ungdomcafé på en ungdomsgård i Växjö. Dessa killar ingår inte senare i studien utan de var endast för att få en inblick i vad som ansågs vara en aktuell subkultur. Vid tillfället den 4/11-13 intervjuades de två killarna, 18 och 19 år gamla. Både var aktiva i flera band, gav ett trovärdigt intryck. De var eniga om att metal med alla dess undergenrer var den största subgenren i Växjö just nu.

Under samtalet på Pax Café fick jag fyra olika förslag på vad de ansåg vara representativa låtar för genren. Efter att lyssnar igenom de låtförslagen blev valet Lamb of God med *Walk with me in hell* som är en metallåt.

Som den andra subkulturella genren valdes punk. Även då punkens storhetstid var på 80 talet är det en subgenre som flera har hört innan. Likt det de två intervjuobjekten är metal en subkultur. De inbitna fansen kan mycket om banden medan de utomstående inte har lika bra inblick. Därför blev valet Ebba Grön med *We only do it for the drugs no.1* då fler av eleverna kan ha viss kunskap om denna subgenre.

³² Information hämtad från Spotify 041113.

³³ Nationalencyklopedin.se/Spotify Hämtat 041113.

³⁴ DigiListan i P3s hemsida. Se källförteckning. 041113.

Ebba Grön var aktiva mellan åren 1977-83 då de var ett av Sveriges mest inflytelserika punkband tillsammans med KSMB som också är ett svenskt punkband.³⁵

³⁵ <http://www.ne.se/ebba-grön> Hämtat 281213.

5. Empiri

Utvärderingen av enkäterna visade specifika mönster. Eleverna skrev främst från deras eget tycke genom att skriva om de ansåg att den var ”bra” eller ”dålig”. Där svaren som var negativt inställda kom oftast med en kort förklaring om varför de inte ansåg låten var bra. För att kunna genomföra analysen delas svaren in i följande kategorier;

- Uppfunna begrepp
- Adjektiv / Förstärkt adjektiv
- Distanserade / accepterade

När grupperna svarade på enkäterna skulle de beskriva vad de hör händer det att ord sätts samman. Med detta menas att man skapar ett nytt ord för att tydligare få fram sin åsikt och det är denna grupp kallas för *uppfunna begrepp*.³⁶ Denna gruppen kan visa om informanterna har ett ordförråd för att förklara det de hör eller om det finns ett behov av att förklara med nya ord.

Att skriva om en låt vi hör resulterar ofta i att vi använder oss av ett adjektiv, ett beskrivande ord. Det kan vara ”bra”, ”dålig” eller ”fin”. Det fanns tillfällen som informanterna ansåg att endast ett adjektiv inte räckte för att beskriva, då la dem till ett förstärkningsord som ”jätte”bra eller ”skit”dåligt.³⁷ Vid analysen kommer dessa kommentarer falla inom *adjektiv / förstärkta adjektiv*. Under denna kategorin kommer även enkla adjektiv indelas efter när svarspersonerna skrivit endast adjektiv. Kategorin delades upp efter om adjektiven är positivt eller negativt laddade. Beroende på hur starkt laddade adjektiven var drogs sedan slutsatser om det används symboliskt våld. Likt när en informant använder sig av ord som ”skitdåligt” kommer detta tolkas som symboliskt våld. Detta för att informanten distanserar sig på ett våldsamt sätt.

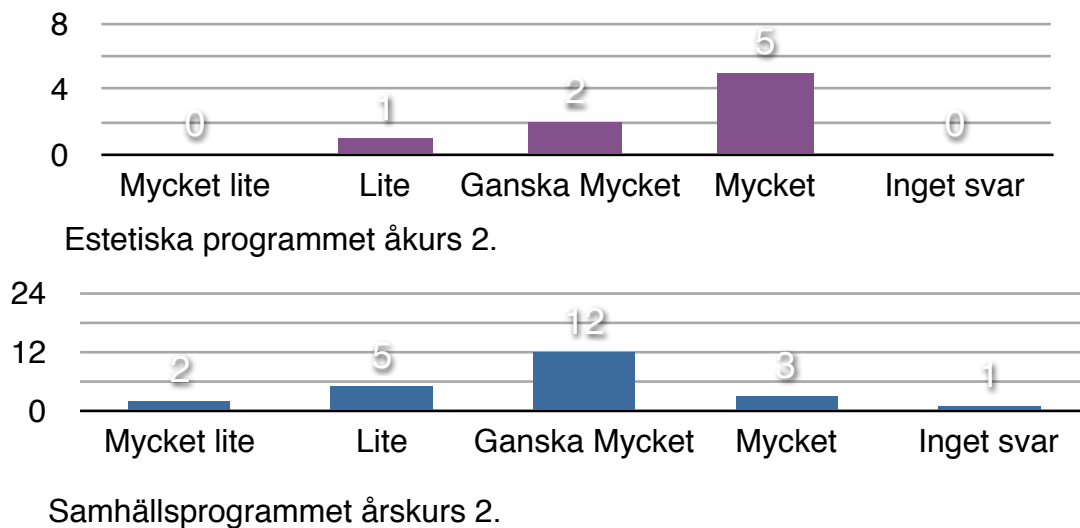
Personerna tar ställning till det de hör genom att antingen skriva *accepterade* eller *distanserade*. När svarspersonerna distanserar sig eller accepterar musiken de hör är det ofta med ord som ”sån” och ”tycker att”. Om informanterna distanserar sig på ett våldsamt sätt, symboliskt, dras slutsatsen att symboliskt våld använts. Ett exempel på detta kan vara ”sån musik lyssnar inte jag på, den är ju dålig”.

³⁶ Lilliestam, *Musikliv*. 2009 s. 201.

³⁷ *ibid* s. 217.

5.1. Empiri av enkäter

Staplarna nedanför är en sammanställning av hur mycket informanterna uppskattningsvis lyssnade på musik.

Inom kategorin uppfunna begrepp fanns det nya ord inom två av låtexemplen, de som representerade mainstream, Avicii och Amanda Fondell.

Estetiska programmet

Avicii

- Datormusik

Amanda Fondell

- Lättäten

Samhällsprogrammet

- Countryinfluenser
- Festmusik

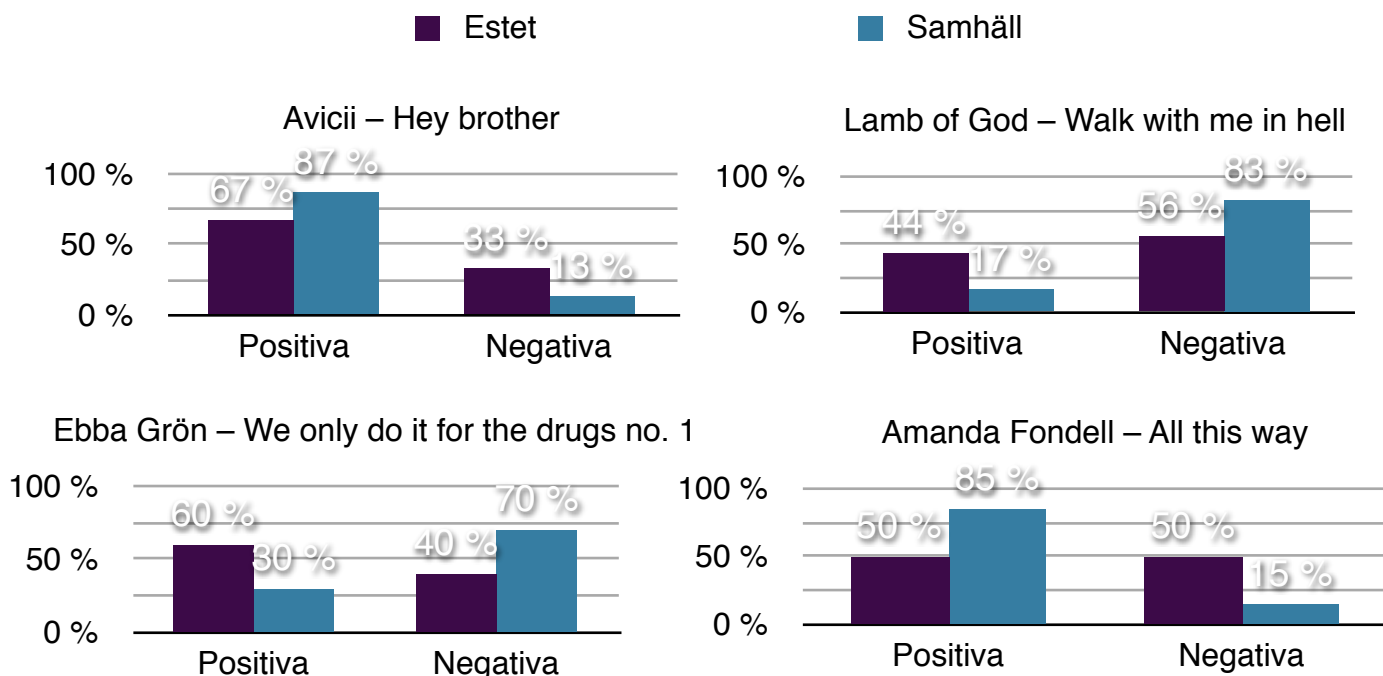
- Inga

Begreppen ovanför är inte i det sammanhang som informanterna har skrivit i enkäten. Informanten som skrev att Aviciis låt är "datormusik" har inte skrivit något mer än just det ordet. Så om informanten menar att låten är gjord med hjälp av datorer eller om det är musik som spelas vid tillfällen vid datorn vet vi inte. Vidare så skriver nästa informant om hur låten är mixad mellan "countryinfluenser och modern house", detta fallet blir det uppfunna begreppet ett hjälpmedel för att specificera det personen hör. Det tredje uppfunna begreppet för Aviciis låt är "festmusik". Informanten skriver "Skön festmusik, speciellt till festivaler, (inom genren,

inte nödvändigtvis denna låten)”. I denna meningen förklarar informanten vad hon/han brukar göra när personen lyssnar på musiken och ger en liten insyn att hon/han anser att den passar till festivaler enligt dennes tycke. Av de fyra begreppen var det ett som inte kom till Aviciis låt och det var till Amanda Fondells låt. Det uppfunna begreppet kommer från meningen ”Bra lättäten musik”.

Adjektiv är den största kategorin i denna undersökningen. Nedanför finner ni tabeller över hur stor del av adjektiven var positivt respektive negativt laddade för varje låt. Staplarna visar procent som är räknade efter program och låt.

Staplarna har blivit uträknade genom att först lagt samman alla adjektiven / förstärkta adjektiven i positiva respektive negativa. Sedan tas antalet delat på den totala summan som då ger en procent.

Svaren som kom in från informanterna i estetiska programmet angående Avicii var fler än samhällsprogrammet hänvisande till den musikaliska formen. Ord som informanter från estetiska programmet använder sig av är bland annat ”dynamisk”, ”stämmor” och ”enformig” vilket visar på viss kompetens inom musik.

Det som är genomgående för samhällsprogrammet är positiva ord som ”bra”, ”mysigt” och vad de gillar specifikt som text eller refräng. Det är även fler som använder adjektiv för att beskriva genren med dess influenser.

Bland de både programmen är majoriteten negativa adjektiv angående Lamb of God. Det som adjektiven beskriver är till största delen sången och att det ”bara är massa ljud”. Gemensamt med Ebba Grön har även Lamb of God fått flertalet kommentarer om tempot då de anser att den är för snabb. Ordvalen som informanterna använder sig av är ”snabb”,

”stressande”, ”snabba riff” och ”tycker ej om rytmen”. De informanter på samhällsprogrammet som skriver positiva ord om Lamb of God nämner endast tekniska saker som de anser vara bra med musiken. Nedan följer en lista över de adjektiv / förstärkta adjektiv som skrevs om Lamb of God hos både programmen.

Informanter från estetiska programmet

Positiva

- ”Hådare” låtar
- Rik text
- Förhöjer upplevelsen
- Väldigt stort fan
- Ganska bra

Negativa

- För lite variation
- För mycket ljud
- Ganska jobbigt
- Så skrikig
- För hård

Informanter från Samhällsprogrammet

Positiva

- Mycket dubbelpedla
- Snabb musik
- Snabba riff och komp
- Finns väldigt mycket bra musikaliska grejer (...) som jag tycker framförs rättvist för genren
- Djupa texter

Negativa

- Inge vidare
- Hatar growl
- Bara massa ljud
- Ont i huvudet musik
- Fet diss
- Ingen härlig låt
- Hatar rock, hemsk, huvudvärk
- Jobbig musik
- Bara ljud i öronen
- Stressigt
- Tråkigt
- Blir deprimerad
- För aggressivt
- Hatar den
- Gillar inte när de growlar så mycket x2
- inte min favorit
- Jättedåligt och konstigt
- För lite melodi
- För lite sång
- Tung musik
- Tycker inte om
- Blir stressad
- Läskig musik
- Aggressivt, satanistisk och stressande

Beroende på hur informanterna svarat på frågorna vad de anser om musiken blir de accepterande eller distanserade.

I det första exemplet, Avicii, är informanterna varken accepterande eller distanserade. Vi finner mellan ett till tre av varje i respektive program.

Estetiska programmet

Distanserande Avicii

1. Jag tycker att den är väldigt enformig och blir tråkig p.g.a. detta
2. Tycker inte låten ger så mycket känsla

Samhällsprogrammet

Distanserande Avicii

1. Låten är okej, men kanske inte min smak
2. Nja, inte min grej för mycket country
3. Bra men "vanlig" musik

Accepterande Avicii

1. Skön låt enligt mig
2. Skitfina stämmor, det gillar jag

Accepterande Avicii

1. Jag tycker låten är riktigt riktigt bra. Jag gillar att Avicii har tagit influenser från countryn och gjort en "kind of" house-låt av det, visar att allt är möjligt

Tre av informanterna på estetiska programmet var både accepterande och distanserande i sina meningar om Lamb of God.

Estetiska Programmet

Distanserande Lamb

1. Bara inte sången är så skrikig (som i denna)
2. Är inte så mycket för just denna här delen av metal
3. Med det är inte riktigt min grej
4. Jag får ingen känsla av musiken. Tycker det är ganska jobbigt att lyssna på en sån röst

Accepterande Lamb

1. Jag gillar lite "hårdare" låtar
2. Annars ett väldigt stort fan av genren
3. Jag tycker den är ganska bra

Här är de informanternas formuleringar som både var distanserande och accepterande.

- Jag gillar lite "hårdare" låtar, bara inte sången är så skrikig (som i denna).
- Är inte mycket för just den här delen av metal, men är annars ett väldigt stort fan av genren.
- Jag tycker den är ganska bra. Men det är inte riktigt min grej. För hård och för lite variation.

Från samhällsprogrammet är det 12 stycken som skriver distanserande från Lamb of God. Flera av de som distanserar sig använder ord som "hatar", "deprimerande" och "oljud". De

tre informanter som accepterade Lamb of God hänvisade till genren i stort då den antingen varit tidigare favoritmusik eller att andra band i genren är favoritband. De använder sig även endast av tekniska ord för att visa att de accepterar musiken.

Informanter från samhällsprogrammet

Distanserande Lamb of god

1. Hatar den
2. Det är inte min typ av musik och uppskattar den inte den så mycket. Men jag vet med mig att det finns väldigt mycket bra musikaliska grejer i liknande låtar, men som jag inte tycker framförs.
3. Gillar dock inte när det är growl som i denna låt
4. Nja, inget vidare. Hatar grool, så NEJ! Det är bara massa ljud, ont i huvudet musik. Gillar inte GROOL! Fet diss
5. Hatar rock, hemsk, huvudvärk
6. Jobbig musik. Bara ljud i örona. Lyssnar inte alls på sån här musik
7. Stressigt. Inget jag lyssnar på. Tråkigt. Blir deprimerad av låten.
8. För lite sång för min smak
9. Lite sång för min smak
10. Jättedålig och konstig
11. Tycker inte om musiken. Man blir stressad av musiken. Läskig musik.
12. Hård, inget jag skulle kunna slappna av till som jag brukar vilja när jag lyssnar på musik

Accepterande Lamb of God

1. Lyssnar mycket från enskilda band inom genren t.ex. Black Sabbath
2. Tung musik med djupare texter, min tidigare favoritmusik
3. Eftersom jag är trummis är det kompet som jag är intressant i låten. Jag tycker "sången" förstör mycket

Informanterna från estetiska programmet gav två accepterande och två distanserande svar från Ebba Gröns låt medan informanterna från samhällsprogrammet gav fem distanserande och ett accepterande.

Kommentarer om Ebba Grön är från flera av informanter refererat till formen som spelas, som "gammaldags rock", "70-talet" och "falsk rock".

Estetiska programmet

Distanserade Ebba Grön

1. Har aldrig fastnat för den sortens punk.
Tycker personligen det är lite för skrikigt
2. Inte så mycket gung i låten och jag blir inte heller här berörd

Accepterande Ebba Grön

1. Älskar det, råheten och ärligheten är det bästa med den
2. Det händer att man lyssnar på sån här typ av punk

Samhällsprogrammet

Distanserade Ebba Grön

1. Lyssnar mest på öst-tysk rock. CITY for life
2. Lyssnar inte på liknande musik men helt okej. Enformigt, tråkigt
3. Nja, lyssnar inte på detta. Det låter som ett misslyckat försök att få in lite rock i en melodifestivalen låt
4. Inte min grej
5. Inte riktigt min stil. "falsk" rock i mina öron

Accepterande Ebba Grön

1. Ibland lyssnar jag på sån här musik, beror lite på vilket humör jag är på.

När informanterna skriver om Amanda Fondell är det majoriteten som är distanserade. Informanterna från det estetiska programmet har fem stycken som distanserar sig och ingen som accepterar musiken eller genren. Informanterna skriver att låten är "vanlig" eller "tråkig" men även att de anser att Amanda Fondell har fin röst och bra melodi. Då det är en idolartist som sjunger så tar informanten distans till låten. Nedan står de fem kommentarer som är distanserade av informanter från estetiska programmet om Amanda Fondell.

Estetiska programmet

Distanserade Amanda Fondell

1. Jag tycker inte det finns tillräckligt mycket känsla och låten har tråkigt texttema
2. Är inte mycket för den här typen av musik

3. Tycker låten är ganska monotona och lite för vanlig
4. Jag tycker inte om när det är så mycket "konstgjorda" ljud utan jag vill hellre ha riktiga instrument
5. Låten i sig är bra, behaglig röst och fin melodi. Dock lyssnar jag inte på idolartister hehe

Informanterna från samhällsprogrammet skriver även här att låten är bra, men med argument att den är "mainstream" tar de avstånd från musiken. I deras svar är det fem stycken som distanserar sig och tre stycken som accepterar musiken.

Samhällsprogrammet

Distanserande Amanda Fondell

1. Just denna låten är bra men lyssnar inte på genren i särskild stor utsträckning
2. Denna låten är skön att ta det lugnt till, dock är majoriteten av pop värdelös
3. Jag klarar inte av Amanda Fondells röst och hennes sätt att sjunga [...] weilar och sjunger på ett sätt jag tycker är jobbigt att lyssna på [...] Mainstream
4. Jag lyssnar inte på sån här musik. Amanda Fondell är inte en favorit, men ibland kan hon sjunga bra låtar. hennes låtar är inte riktigt min stil
5. Jag tycker inte om artister som "pressar" rösterna. Hon sjunger dessutom falskt live

Accepterande Amanda Fondell

1. Tycker låten är bra!
2. helt okej, lyssnar på liknande låtar ibland
3. Sånt man hör när man lyssnar på radion. Helt ok att lyssna på

5.2. Analys av enkäter

Informanterna från estetiska programmet kan inte ses som en representativ grupp om studien gjort för att få en bild av staden då det är för få. Dock är det en representativ grupp för klassen i sig då det endast var två frånvarande. Diagrammet på sida 19 visar att det är fler informanter från estetiska programmet som lyssnar mycket på musik. Det visar tendenser att de som studerar musik i större utsträckning identifierar sig som personer med större intresse för att lyssna mycket på musik. Att de gör detta är inget förvånande då de valt en linje med

musikinriktning som tyder på att de vill lära sig mer om musik. De studerar musik både praktiskt och teoretisk och därav identifierar sig som personer med stort musikintresse.

En anledning till att personer sätter samman två ord kan bero på en osäkerhet av vad ett ord betyder och därav skapar informanten ett eget genom att addera beteckningar.³⁸ Det blir ett sätt att förtydliga sin åsikt och göra sig förstådd.

Det finns fyra uppfunna begrepp av sammanlagt 32 stycken informanter (12,5%) enkäter. Det betyder att majoriteten av informanterna har kunskap och ordförråd att tala om musiken utan att konstruera egna. Då undersökningen var relativt snabb, det tog cirka tio minuter att besvara, kan det vara så att informanterna inte tog eller fick den tiden att utveckla sina svar till något mer specifikt än att de ansåg att den var ”bra” eller ”dålig”.

5.2.1. Avicii

De ord som är beskrivande av två sammansatta ord skrevs till de låtarna som representerade mainstreammusiken. Sammansättningarna var i detta fallet antingen hänvisande till när de lyssnar på musiken, vad influenserna är hämtade ifrån och att musiken är lätt att ta till sig. Det som uppfattas som en värdering i de orden är fest- och datormusik då de hänvisar till när musiken spelas. Båda orden är kommentarer till Avicis låt och visar hur olika användningsområden musiken har för de olika informanterna. En informant skriver att låten har ”countryinfluenser” vilket blir en beskrivande term genom att jämföra låten med en annan genre.

Det mönster som visas när informanterna från samhällsprogrammet i större utsträckning skriver om Avicii är att flertalet tar upp country som en av hans influenser. Att musiken har blivit påverkad av en annan genre och att de skriver om det, med både negativa och positiva meningar, kan bero på att det gör ett igenkännande och sedan placerar och kommenterar musiken efter det. Detta är något som ingen från det estetiska programmet tog upp. Det tyder på att de olika programmen inte relaterar eller placerar låten på likadana sätt. I det estetiska programmet ansåg de att det inte behövdes nämnas. Då denna låten både var den första som spelades och den låten som spelades mest i olika medier vid tillfället kan det ha en påverkan av svaren som kom in vid tillfället. Informanterna kände igen låten och därav kan de lägga fokus på saker som vilka influenser och när dem lyssnar på musiken då de inte behöver koncentrera sig på vad de hör.

Då informanterna från estetiska programmet kommenterade Avicii med tekniska ord som ”stämmor” och ”dynamiskt” visar det på en viss förkunskap inom det musikaliska fältet.

³⁸ ibid s. 208

Dock fanns det en informant från samhällsprogrammet som använde adjektivet "välproducerat" vilket också visar på förkunskaper i ämnet. Genom att använda sig av facktermer visar informanterna att de har ett högre kapital inom ämnet än de informanterna som använder sig av enklare ord och sammansättningar likt "bra". I detta exemplet visar informanterna från det estetiska programmet att de har större ordförråd när de använder facktermer.

5.2.2. Lamb of God

Det symboliska våldet ökade med Lamb of Gods låt där procentuellt de negativa orden var fler än de positiva för att beskriva låten. Informanter skrev att de "hatar", blir "deprimerade" och att det endast är "oljud". Dessa orden är känslomässigt laddade till en hög grad vilket tyder att de tar en stor distans till musiken. De vill även understryka hur dålig de anser att musiken är. Genom att använda starka ord som blir nämnda ovan brukar de symboliskt våld mot denna musiken.

Det var flera informanter från samhällsprogrammet som distanserade sig och använde sig av symboliskt våld mot Lamb of God än informanter från estetiska programmet. Den största skillnaden mellan de två klasserna är hur de talade om Lamb of God. Informanterna som gick estetiska programmet distanserade sig inte endast utan var även accepterande i samma mening. Detta kan tyda på att de anser att de ska tycka om musiken men ändå har lite svårt för den. Gruppens sammansättning kan göra att de bör gilla den men i själva verket inte gör det. Då det är en subgenre kan det i somliga kretsar vara likt en oskriven lag att den skall vara accepterad. Detta kan vara att dem har kunskap att Lamb of God är en subgenre och därav vill acceptera den. Så för att bli accepterad som en i gruppen är det en genren de skall acceptera musiken. Ett av alternativen för att vara en subgenre var att inte tillhöra de massmediala och storsäljande. Detta tyder på att somliga informanter vill tillhöra en subgenre och därav accepterar denna låten och distanserar sig från de låtar som representerar mainstream. Beror det mer på personliga drag än musiken, då de informanterna vill acceptera subgenren men inte musiken?

Bland de ord som användes för att beskriva Lamb of Gods musik var flertalet av de positiva adjektiven om deras musikaliska förmåga. Låtarna beskrevs med "snabba riff och komp", hårda och att de använder sig av en "dubbelpedal". Informanterna skriver inte att de egentligen gillar det, men det nämns i en positiv mening. Tydligaste exemplet på detta är informanten som skriver "Finns väldigt mycket bra musikaliska grejer (...) som jag inte tycker framförs rättvist för genren". Betyder detta att informanterna relaterar Lamb of Gods låt till annan musik de hört inom genren? Därav "vet" hur det brukar låta och tar upp det för att visa

en viss kunskap inom genren. Även att en del av informanterna som accepterar musiken skriver att de gillar annan musik i genre och namedroppar andra band visar på viss kunskap om genren.

5.2.3. Ebba Grön

Några kommentarer som Ebba Grön fick var att informanterna skrev vad det inte var. Likt beskrivningar som att det var "falsk rock" och "ett försök att få in rock i melodifestivalen". Både dessa blir symboliskt våld då de tar avstånd från musiken genom att skriva att det är falskt och att de försöker få in genren i melodifestivalen. Sista kommentaren tyder på att informanten värdesätter melodifestivalen högre än rocken i sin hierarki.

Flera informanter anser att låten är för snabb och bullrig. Är det första gången de hör låten kan det påverka att dem inte hinner med och uppfatta till exempel vad de sjunger om.

De referenser som informanterna drar till Ebba Grön är även hur de ser ut. En informant skriver "Tankarna förs direkt till Ebba Grön, svartklädda snubbar på scenen". Det är delvis korrekt koppling till bandet, men det säger inte så mycket om den musiken som hörs. Det är flertalet informanter som skriver att det är rock i olika former, från falskt, 70 tals rock och gammaldags rock. Då Ebba Grön var verksamma i slutet av 70 talet. Informanterna har antagligen kommit i kontakt med musiken genom till exempel sina föräldrar då det blir "gammal musik".

I samhällsprogrammet var det fler informanter som hade svårt att placera musiken och även i frågan om de kunde placera låten i rätt genre var det fåtal som skrev att det var punk. Här skiljer de sig från det estetiska programmet där flertalet visste att det var punk och skrev där efter.

5.2.4. Amanda Fondell

De flesta adjektiven kring Amanda Fondell var korta, beskrivande och positiva ord. Adjektiven som informanterna skrev i negativ mening hänvisade i stor grad till om Amandas Fondells genre då informanterna hänvisade till radiomusik, vanlig och hennes medverkan i Idol.

Bland de uppfunna begreppen fick Amanda Fondell kommentaren att hennes musik var "lättäten". Ordet var skrivet i en positiv mening och blir en komplimang om att musiken är lätt att ta till sig.

Under kategorin där informanternas svar grupperades de efter hur de tog distans eller var accepterande var samtliga distanserande. Dock finns det likheter med Lamb of God när de är distanserande och accepterande i samma mening. De informanter som var distanserande och accepterande i samma mening var från estetiska programmet. Här kan slutsatsen dras att de gillar musiken med för att bli accepterad av gruppen skall de ta distans till låten. Likt de

adjektiv som beskriver Amanda Fondells låt distanserar sig informanterna med anledningar som att musiken är för vanlig, mainstream och att de inte lyssnar på artister som medverkat i Idol.

6. Diskussion

Informanterna skriver utifrån deras referensramar för de olika låtarna. Olika teman syns för låtarna och beroende på hur de placerar låtarna, de refererar också till olika saker med de olika exemplen.

Vid sammanställningen är informanterna mest kritiska till låtarna som tillhör de subkulturella genrerna och Amanda Fondell. Där är det fem av åtta som på något sätt distanserar sig från låten med Amanda Fondell som spelades. Procentuellt var inte distanseringen lika stor från samhällsprogrammet som i estetiska programmet.

Exemplet med Ebba Grön gör det tydligt hur personer går efter sina egna referenspunkter när de talar. Informanterna visste inte alltid att det var punk men ansåg inte heller att det var rock. Då kritiserade personerna efter deras egna musikaliska referenser, som schlager eller rock. Lika väl som vissa informanter använder sina referenspunkter för acceptera Avicii låt när de skriver om countryn som en positiv del i musiken.

När de olika svaren jämförs mellan de låtarna som representerade mainstream är det endas Amanda Fondell som informanterna skriver att det är mainstream. Då i en negativ mening. Hur kommer det sig att den låten som vid tillfället spelades och köptes mest inte räknas som mainstream? Avicii låt följer fler riktlinjer som finns för att förklara mainstreamkulturen. Kvantitativt då den är mest spelad på spotify och köpt på hemsidor, dominerande då den spelas mycket i flera olika medier och den anses vara en vanlig låt. Kan det vara så att mainstreammusik är ett negativt laddat ord och därav ser inte informanterna Avicii som mainstream då de anser att den är bra? Den svåra uppgiften med referenspunkterna är hur det skall tolkas. Det går inte att förutsätta vad en person tänker, ett svar kan tolkas men det är inte säkert att det tolkas på samma sätt som informanten menar med sitt uttalande.

När sub- och mainstream musiken ställs mot varandra i ordval är det endast i de subkulturella låtarna, det vill säga Lamb of God och Ebba Grön som informanterna skriver att de är fan av musiken. I fallet med de andra två låtarna förekommer inte detta, det är ingen som accepterar låtarna eller genrerna genom att skriva att det är musik som de lyssnar på eller att de är ett fan av musiken. Det är inte heller någon inom mainstream som namedropper andra artister och band för att visa att de lyssnar på liknande musik. Kan detta bero på att en person hellre vill visa att de accepterar den musiken som de uppfattar som "ovanlig"? Då Avicii och Amanda Fondell var musiker som de flesta säkerligen hade hört blev det inte lika viktigt att understryka att det faktiskt är musik som de ofta lyssnar på, medan det fanns informanter som även gav exempel på annan musik som de lyssnade på inom subgenrerna. Beror detta på att det blir ett större ställningstagande om de accepterar den subkulturella musiken?

En gemensam tråd visas mellan de subkulturella låtarna. Många av deras kommentarer handlar om att deras musik är för snabb och svår att uppfatta. Detta kan vara ett otränat öra för den typen av musikgener där de inte riktigt hinner uppfatta vad de hör. Då de inte hinner med och höra musiken uppfattas det endast som oljud och bullrigt. Detta i motsats till kommentaren om Amanda Fondell som ansågs vara "lättäten".

Inom den tidiga ungdomskulturforskningen sågs ungdomars musik och subkulturer som något främmande som var svårt att förstå sig på. När svaren till de olika subkulturerna läses syns antydningar till detta fortfarande. Informanterna känner att de inte hör, den är för snabbt och att den är satanistisk. Detta kan knytas samman till dels ungdomsgruppers strukturer kring "vi" och "dem" där en del av informanterna ser den subkulturella musiken med deras lyssnare som "dem" där de har svårt att relatera till och förstå.

Att de skriver att Lamb of Gods musik är "satansitisk" blir även det ett ställningstagande. Det ställningstagandet antyder att informanterna anser att de som spelar musiken och kanske även de som lyssnar på den har en viss form av personlighetsdrag, att de prisar satan. Det man kan fråga är vad informanterna grundar detta på? Är det antagande om texten eller tidigare föreställningar kring personer som lyssnar och skapar musik som denna? Inom den tidigare forskningen sågs ungdomskulturen som något mystisk med konstiga ritualer.³⁹ Detta är något som vissa informanterna fortfarande anser att de ser spår av. Då sammanställningen av vad de skrev om låten tyder på att många har svårt att ta den till sig och höra vad de sjunger blir ställningstagandet på förutfattade meningar och på tidigare referenser kring musiken.

Ebba Grön är den äldsta låten som var med i denna enkätstudien, något som vissa informanter kan haft svårt att relatera till. Svaret "gammaldags rock" visar att informanten relaterar till musiken som någonting äldre. Kan det vara så att distanseringen blev inte lika våldsam som för Lamb of God då de visste var de hörde? Låten med Lamb of God spelades även innan Ebba Grön vilket kan ha påverkat svaren. Ebba Grön är inte lika snabb och då den var efter en snabbare låt satte de Ebba Grön i relation till det de hörde innan. Hade denna studie genomförts för 30 år sedan hade säkerligen distanseringen till Ebba Grön varit större. Då inte punken var accepterad så som metal inte är nu. Då skulle distanseringen antagligen blivit större. Här kan vi se hur musiken och genrer utvecklas, det som en gång vara nytt och farlig blir mer accepterat med tiden.

När Ebba Grön hade sin storhetstid var deras mål att motsätta sig det masskulturella, likt flera av de kriterier för att tillhöra en subkultur. De ville vara en fristående grupp som stod

³⁹ Fornäs & Larsson, *Ungdomskultur*. 1989, Summeringen sista sidan.

upp mot etablissemangen, men med tiden har deras musik blivit mer accepterad. Det har gjort att de mer och mer blev en del av mainstreamkulturen och även blev ett populärt band. Något som deras genre motsätter sig. Detta är något som även kan ses i samhället bland ungdomsgrupperna? Då det som är subkulturellt blir accepterat med tiden söker de hela tiden efter ny musik för att fortsätta tillhöra den subkulturella genren.

I flera av fallen distanserar sig personerna mer från musikexemplet men accepterar genren. Det vill säga att de inte alltid gillar musiken som var med bland exemplaren utan skriver vidare sedan att det finns andra band eller annan musik i genren som de gillar. Likt hur flera skrev om Lamb of God på ett accepterande sätt kring genren och sedan distanserade sig från låten. Detta sker mer i den subkulturella genren än i den mainstreamkulturella genren. Detta kan bero på en föreställning där personerna vill acceptera en specifik genre och även då informanten inte gillar det specifika låtarna. Detta kan bero på att personen vill tillhöra en grupp, sub- eller mainstreamkulturell, och därav väljer de låtarna efter vad de vill tillhöra.

Informanterna skriver i större utsträckning om varför de inte gillar musiken än varför de gillar den. Kan detta bero på att när en informant hör musiken och då gillar den lyssnar på musiken och inte analyserar så mycket om varför de gillar det? Medan när de inte anser att det de hör är bra känner det att de behöver motivera vad det är som är "fel" på låten. Det blir då lättare att rada upp vad de inte gillar för de kan peka på vad det är som inte passar in enligt dem. Gillar de sedan en låt accepterar de den på ett annat sätt och låten blir då en helhet som de inte kan ta ut specifika delar som de gillar och de känner inget behov av kommentera till lika stor del.

När informanterna hörde Amanda Fondell avgränsade flera sitt lyssnande. De ansåg att musiken var bra, alltså något som de lyssnar på, men just Amanda Fondell lyssnar de inte på i genren. Här ser vi att de avgränsar en del av genren, delvis för att Amanda medverkade i Idol. Kan detta betyda att det även är viktigt att avgränsa sig som det är att ta en viss musik till sig? För det är något som visas i fler exempel, likt informanterna som namedroppar till musikexemplaren. När informanterna gör detta avgränsar de sig inom den valda genren.

Distanseringen som till Amanda Fondells låt var till viss grad att låten var "för mainstream" och att hon hade medverkat i Idol som för vissa gjorde att låten var dålig. Ordet mainstream får i denna enkäten en negativ mening då det är ett av de orden som informanterna väljer att använda sig av det för att distansera från specifika låtar. Då det är Lamb of God och Amanda Fondell som är de två låtar som avfärdas mest kan frågan ställas om vilka skillnader som finns i de distanseringar som tas. Den största anledningen till distanseringen från Lamb of God är att informanterna inte hinner med att uppfatta musiken i det de hör. Majoriteten av de distanseringar som kom in angående Lamb of God var negativa

antydde på att den var just för snabb och för kaosartad. Detta i kontrast att informanterna hörde och uppfattade musiken av Amanda Fondell men distanserade sig då den var för vanlig och mainstream.

7. Avslutning

De frågor som ställdes i början var följande, här med sammanfattade svar.

- Hur tar unga vuxna tar avstånd från eller accepterar musiken? Vilka ord används?

Överlag var kommentarerna korta med antingen antydning till acceptans eller distansering. Vid distansering av musiken var det känsloladdade ord som antydde att dem inte gillade det som spelades. Informanterna var accepterande när de skrev att den var bra på ett eller annat sätt med ord som bra, skön eller härlig.

- Vad är deras allmänna uppfattning om sub- och mainstreammusiken som de hör?

Resultatet var väldigt varierande. Då det var en del som distanserade sig från den subkulturella musiken och en del till det som räknas som mainstream. Det var inte någon tydlig gruppering för någon av musikengenrerna.

Informanterna är mest accepterande till Aviciis låt Hey brother där de kommenterade att den hade conteryinfluenser på både gott och ont. De flesta ansåg även att låten var bra och de var varken våldsamt accepterande eller distanseringar. Låten som informanterna hade svårast för var Lamb of God där de ansåg att den var för snabb och inte kunde uppfatta låten.

Distanseringen var i många fall våldsam med ord som hatar som har ett starkt känsloladdat värde. Den största insikten som jag fått vid denna studien är hur ungdomar uppfattar musiken beroende på dess tempo. Innan studien genomfördes har jag personligen inte haft några större reflektioner att snabb och hård musik skulle vara svårare att ta till sig. Det var något som visade sig tydligt och jag ser hur att mitt habitus och kapital har format mig till att kunna ta in även snabb musik.

Den äldsta låten som var en del av undersökningen var Ebba Grön som informanterna hade svårt att placera. Fler distanserade sig från låten, inte alltid våldsamt, dock med en del försök att placera den som inte alltid blev riktigt korrekt. Då Ebba Grön hade deras storhetstid under 70 talet har majoriteten av informanterna hört låten innan, vilket gör att de uppfattar musiken, även om de fortfarande anser att den är för snabb.

Bland de svaren som kom in finns vissa mönster om vad och hur de relaterar till låtarna. Just hur dem relaterar till de olika exemplaren förklarar hur de talar om musiken. Det var speciellt dessa tre olika referenspunkter som kom fram.

- Var har de hört musiken förr

- Musikaliska färdigheter
- Vad det är de hör

I denna enkäten användes mycket symboliskt våld, speciellt till Lamb of God och Amanda Fondell. Där av kan inte slutsatsen dras av att våldet används mest till de subkulturella- eller mainstream genren. Våldet brukades mest i de ordval som gjordes, genom att det var starka ord för att beskriva vad de hörde.

Den största svårigheten vid denna studien har varit att få komma till klasser och genomföra studien. Då det sammanlagda antalet enkäter som kom in var 32 stycken blir inte studien representativ för unga vuxna på denna gymnasieskolan. Studien visar dock hur unga vuxna på just denna skolan använder sig av symboliskt våld. Önskvärt hade varit att få in ett tiotal enkäter till så studien blivit säkrare. Dock ger denna studien en riktlinje inom forskningen som förhoppningsvis skulle förstärkts om fler enkäter kommit in.

Till viss del visas en nyans efter de programmen som har studeras. Även då de informanter som gick estetiska programmet var få kommer ett mönster fram att de distanserar och accepterar på ett annat sätt än informanterna som studerar vid samhällsprogrammet.

Likt samhällets förändringar sker förändringar inom musiken då nya genrer tillkommer och andra faller i glömska. Kommer den musikaliska förändringen leda till att synen på subgenrer suddas bort och det symboliska våldet mot subkulturen sakta försvinner? Eller kommer utvecklingen leda till att våldet ökar och personerna accepterar en specifika genre ännu mera?

8. Vidare forskning

För att utöka denna forskning skulle det vara intressant att gå djupare in hur det ser ut i olika städer, stora kontra mindre städer. Finns det där en skillnad mellan ordbruket beroende på inkommande influenser i staden. Då denna studien appliceras på en mellanstor stad i den sydöst delen av Sverige, skulle resultatet bli annorlunda om liknande studie gjordes i en storstad som Göteborg eller en mindre som Lerum.

9. Litteraturförteckning

9.1. Nätresurser

<http://www.vaxjo.se/katedralskolan-startsida/program/estetiska-programmet/musik/> Hämtat 27⁰114

<http://www.ne.se/ebba-grön> Hämtat 281213

<http://www.ne.se/pierre-bourdieu> Hämtat 031113

<http://www.ne.se/spotify> Hämtat 041113

<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/265499?programid=2697> Hämtat 041113

9.2. Litteratur

Bjurström, E. 2005. *Ungdomskultur [stil och smak]*. Boréa Bokförlag. Umeå.

Bourdieu P, 1989, *Social space and symbolic power*. pp- 14-25 i *Sociological Theory*, Vol. 7, No. 1. American Sociological Association.

Davidsson, B, Patel, R, 2011, *Forskningsmetodikens grunder*. s.24-25. Studentlitteratur AB. Umeå.

Fornäs, J, Larsson L-G., 1984. *Ungdomskultur: Identitet – Motstånd*. Akademitlitteratur. Antologi. Stockholm.

Gripsrud, J, 2011, *Mediekultur och mediasamhälle. Kap. Skillnader: sociala skillnader, livsstil och smak*. Bokförlaget Daidalos. Göteborg.

Lalander, P och Johansson, T. 2012. *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. Studentlitteratur AB Lund.

Lilliestam, L, (red) 2009, *Musikliv, Vad människor gör med musik – och musik med människor*. ScanBook AB. Falun.

10. Bilagor

10.1. Enkät om musik

Tjej Kille Vill ej uppge Program: _____

Hur mycket lyssnar du dagligen musik? Uppskatta hur mycket

Mycket lite Lite Ganska mycket Mycket

Väljer du musik efter typen/genren när du lyssnar på musik?

Ja Nej Vet inte

Om ja, vilken typ/genre lyssnar du på?

Musikexempel 1.

Vilken typ av musik anser du att detta är?

House Pop Schlager Hiphop Vet ej

Hur mycket lyssnar du på musik som denna? (gör en uppskattning av hur mycket du lyssnar)

Mycket lite Lite Ganska mycket Mycket

Här kan du skriva några rader om vad du tycker om låten/musiken.

Musikexempel 2.

Vilken typ av musik anser du att detta är?

Punk Metal Hiphop Pop Vet ej

Hur mycket lyssnar du på musik som denna? (gör en uppskattning av hur mycket du lyssnar)

Mycket lite Lite Ganska mycket Mycket

Här kan du skriva några rader om vad du tycker om låten/musiken.

Musikexempel 3.

Vilken typ av musik anser du att detta är?

Schlager Pop Rock Punk Vet ej

Hur mycket lyssnar du på musik som denna? (gör en uppskattning av hur mycket du lyssnar)

Mycket lite Lite Ganska mycket Mycket

Här kan du skriva några rader om vad du tycker om låten/musiken.

Musikexempel 4.

Vilken typ av musik anser du att detta är?

- House Pop Hiphop Schlager Vet ej

Hur mycket lyssnar du på musik som denna? (gör en uppskattning av hur mycket du lyssnar)

- Mycket lite Lite Ganska mycket Mycket

Här kan du skriva några rader om vad du tycker om låten/musiken.
